

Nijlgans *Alopochen aegyptiacus* broedt op 50 m hoogte in nestkast van Slechtvalk *Falco peregrinus*

Jan van Dijk

In januari 1995 werd op 50 m hoogte een nestkast opgehangen aan de zuidwestzijde van de EPON elektriciteitscentrale Harculo bij Zwolle. Deze kast was (en is) bedoeld voor de Slechtvalken die vanaf de winter van 1994/95 op de centrale overwinteren (van Dijk 1995, 1996, 1996a). Het gebouw zelf is 55 m hoog, met schoorstenen van 110 m, en wordt door de Slechtvalken als zit-, slaap-, pluk- en voorraadplaats gebruikt. De kast is nog niet door de valken in gebruik genomen. In 1995 werd de kast wel intensief door verwilderde postduiven *Columba livia* gebruikt; er vlogen toen in totaal vijf jongen uit. In maart 1996 zat er weer een duivin op jongen in de slechtvalkneestkast. In april vlogen deze jongen uit en begin mei lagen er opnieuw twee eieren in de nestkom. Omdat ik in verband met een onderzoek naar de duivenpopulatie de jonge duiven een kleurring geef, had ik berekend dat er in de tweede week van juni ringbare duivenjongen in de kast zouden zitten. Groot was mijn verbazing toen ik op 12 juni in plaats van twee halfwas duiven een broedende Nijlgans aantrof. Er lagen tien eieren in de nestkom!

Daarna heb ik het nest regelmatig gecontroleerd, omdat ik niet precies wist wanneer de Nijlgans met broeden was begonnen. Die controles vonden plaats op 12, 19, 21 en 26 juni en op 6 en 10 juli. Tijdens die controles, met uitzondering van die op 10 juli, zat de gans te broeden en was van de gent geen spoor te ontdekken.

Op 10 juli bleken de eieren te zijn uitgekomen. De daaropvolgende gebeurtenissen verliepen als volgt:

- 08.45u: de jongen zitten in de nestkom. De gans staat op het vliegbord van de nestkast.
- 10.00u: 9 jongen scharrelen door het nestgedeelte. Eén ei ligt nog in de kom. De gans staat op het vliegbord en dreigt naar mij.
- 10.45u: enkele jongen zitten op het vliegbord. Naast de gans staat nu ook de gent op het bord.
- 11.15u: 1 jong loopt op de grond onder de kast, op het oog onbeschadigd. De gent loopt 10 m verderop en roept.
- 11.45u: nog 6 jongen zijn gesprongen. Eén jong ligt gewond aan zijn kop op de grond, de 5 andere hebben zich bij de gent gevoegd. Twee jongen zitten nog op het vliegbord.
- 12.05u: de ouders en 6 jongen lopen inmiddels zo'n 200 m verderop en zoeken een weg over het EPON-terrein, vermoedelijk richting haven. Het lijkt erop dat de beide achterblijvers in de steek worden gelaten. Eén van de twee krijg ik te pakken, de ander springt van het bord. Via een vrije val komt het jong tamelijk hard op de grond terecht, maar het krabbelt direct overeind en zoekt dekking tussen stenen tegen de muur van het gebouw. Hier drukt hij zich.

- 12.15u: de ouders en 6 jongen lopen ondertussen bij het olieparkje. De twee achterblijvers heb ik bij de groep gevoegd. Ze worden direct geaccepteerd en in bescherming genomen. Voor de kortste weg naar het water moet twee maal een steile omwalling worden beklommen. Daarna volgt de IJsseldijk met gras tot kniehoogte. Bij elk van de drie hindernissen kunnen twee jongen niet volgen. Ik heb ze steeds geholpen.
- 12.25u: beide ouders bereiken met 6 jongen het water. De twee achterblijvers heb ik ook in het water gezet. Ook nu worden ze weer geaccepteerd.

Foto 1. Paartje Nijlgans met jongen op vliegbord van nestkast, Centrale Harculo, Zwolle, 10 juli 1996 (Jan van Dijk). *Egyptian Geese with goslings, just before take-off.*

Ik maakte me zorgen om de kwaliteit van de twee jongen die achterbleven, maar dat bleek onnodig. Begin september zwommen ze alle acht nog rond, en verschillen tussen de jongen (grootte of activiteiten) konden niet worden opgemerkt. Het jong dat aan zijn kop was gewond, heb ik in verzorging genomen. De schade was echter te groot en dit jong heeft zijn 50 m diepe sprong niet overleefd.

Summary: Egyptian Goose *Alopochen aegyptiacus* breeding in nestbox for Peregrines *Falco peregrinus* at a height of 50 m

In January 1995, a nestbox for Peregrines was installed at a height of 50 m on a power plant near Zwolle (52°31'N, 6°06'E). The building had been used by wintering Peregrines from the winter of 1994/95 onwards. The nestbox was used by Feral Pigeons *Columba livia* in 1995, raising 5 fledglings. In 1996, an Egyptian Goose *Alopochen aegyptiacus* took over the nestbox. Nine of 10 eggs hatched on 10 July, of which 8 goslings survived the 50 m deep jump. The goslings were led to the nearest water by both parents, and were still alive in September 1996.

Literatuur

- van Dijk J. 1995. Een overwinteraar bij de centrale Harculo in Zwolle. Slechtvalk Nieuwsbrief 1(2): 5-8.
- van Dijk J. 1996. Overwinterende Slechtvalken bij Zwolle. Slechtvalk Nieuwsbrief 2(1): 10-11.
- van Dijk J. 1996a. Slechtvalken bij Zwolle. Slechtvalk Nieuwsbrief 2(2): 4-5.

Adres: Mgr. Nolenslaan 19, 8014 AS Zwolle.